

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ (Μάιος 2008)

Συγγραφέας: ΚΑΡΟΛΟΣ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

Θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική τη συνάντηση των Αθηνών. Σημαντική γιατί, από τον ορισμό της θεματικής της, το εκρηκτικό πρόβλημα του περιβάλλοντος τοποθετείται όχι μόνο σε θεωρητικό-ιδεολογικό επίπεδο, αλλά και σε πρακτικό, καθώς μάλιστα συνδέεται με την ενεργειακή ασφάλεια. Υπογραμμίζω ιδιαίτερα, εξάλλου, την έμφαση που δίδεται στην περιοχή της Μεσογείου, μιας περιοχής που το βάθος της ιστορίας της φοβούμαι ότι συμβαδίζει με το εύρος των περιβαλλοντικών της προβλημάτων.

Αν έχει η παρούσα επικαιρότητα κάτι το θετικό σε θέματα περιβάλλοντος, αυτό είναι το ότι η όξυνσή τους είναι τέτοια, ώστε γίνεται αναγκαία η ανάληψη ουσιαστικών και συντονισμένων προσπαθειών για την επίλυσή τους. Αφού, χωρίς περίσκεψη, αφήσαμε να διογκωθεί το πρόβλημα, πρέπει πια, στο χείλος του γκρεμού, να αντιστρέψουμε την πορεία.

Η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι πλέον μόνο θέμα ατομικής υγείας, είναι ζήτημα παγκόσμιας υγείας, δημοκρατίας και ασφάλειας. Περαιτέρω επιδείνωση των περιβαλλοντικών συνθηκών δεν σημαίνει πια μόνο απώλεια ποιότητας ζωής, καταστροφή των δασών, μόλυνση της θάλασσας. Σημαίνει απώλεια της ίδιας της ζωής. Σημαίνει ακόμη, γι' αυτούς που πείθονται ευκολότερα με οικονομικά επιχειρήματα, κρίση που μπορεί να φθάσει στο 20% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Κρίση που θα δημιουργήσει με βεβαιότητα συγκρούσεις, μπροστά στις οποίες η σημερινή οικονομική συγκυρία θα είναι παιδική ασθένεια.

Το πρόβλημα που καλούμαστε να λύσουμε παρουσιάζει θεσμικές δυσχέρειες τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Σε διεθνές, γιατί το υπάρχον πλαίσιο δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα να σταματήσει την καταστροφή. Γιατί τα δειλά βήματα που έχουν ξεκινήσει δεν επαρκούν. Γιατί το πιο επικίνδυνο ίσως τη στιγμή αυτή θα είναι ο εφησυχασμός μας σε ένα μίνιμουμ διεθνούς συνεργασίας, μια κατάσταση δηλαδή που

θα λειτουργεί περισσότερο σαν άλλοθι παρά σαν οδός προς την λύση.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν θετικά σημεία. Το Κιότο με όλες τις ατέλειές του είναι αναμφισβήτητα μία τέτοια θετική πρωτοβουλία. Το ίδιο μπορεί να λεχθεί και για την αυτοδέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% και να προωθήσει αντίστοιχα την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά 20% έως το 2020. Όμως, ασφαλώς η διεθνής αλληλεγγύη πρέπει να ενταθεί, αν θέλουμε, έστω την τελευταία ώρα, να αποφύγουμε, εκεί που είναι δυνατό, μη αναστρέψιμες εξελίξεις.

Σε εθνικό επίπεδο, επείγει η εξασφάλιση θεσμικού πλαισίου που θα εγγυάται βιώσιμη ανάπτυξη με σεβασμό στη διαγενεακή δικαιοσύνη, δηλαδή σεβασμό στη φύση που θα κληροδοτήσουμε σ' αυτούς που έρχονται. Και είναι ευθύνη όλων των κρατών να σέβονται κατά γράμμα τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διεθνείς συνθήκες για τη σωτηρία του πλανήτη.

Καθώς και να εξασφαλίζουν, στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής τους, τη θεσμικά αυτόνομη αντιμετώπιση των θεμάτων του περιβάλλοντος. Γιατί βέβαια χωρίς θεσμική αυτονομία στην περιβαλλοντική πολιτική είναι δύσκολο να αναπτυχθεί, σε ενδοκυβερνητικό επίπεδο, ουσιαστική δράση. Αντίθετα, τα προβλήματα και οι συγκρούσεις θα σκεπάζονται, προσωρινά όμως, για να βρεθεί η κοινωνία απέναντί τους σε χειρότερες συνθήκες και με επαχθέστερους όρους επίλυσης.

Πέρυσι η νότια Ευρώπη αλλά ιδίως η χώρα μου έζησε με τις πυρκαγιές μια τρομακτική οικολογική καταστροφή αλλά και μια ανθρώπινη εκατόμβη. Η αλόγιστη αμέλειά μας απέναντι στη φύση και τις συνέπειες της υπερεκμετάλλευσης των πόρων της που συνέβαλε σ' αυτές τις καταστροφές είναι ένα σοβαρό θέμα.

Όμως στο σημείο που βρισκόμαστε τώρα αναγκαστικά μεγάλη είναι η ευθύνη των μηχανισμών πρόληψης για να μην βρεθούμε ξανά μπροστά στην ίδια καταστροφή. Δεν υπάρχουν πια δικαιολογίες, δεν υπάρχει πια άγνοια. Οφείλουμε να είμαστε έτοιμοι, τουλάχιστον στον τομέα της αντιμετώπισης της όποιας καταστροφής μας φέρουν τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Χρωστάμε στα θύματα και σε όσους υφίστανται τις συνέπειες της οικολογικής καταστροφής που συντελέστηκε να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, ώστε το περσινό καλοκαίρι να μην επαναληφθεί, ώστε εκείνα τα θύματα να είναι τα τελευταία.

Πολιτικές προς την σωστή κατεύθυνση θα είναι ασφαλώς, η προστασία και η ενίσχυση του πρασίνου, ο σεβασμός των θαλασσών και όλων των υδάτων, η αύξηση του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και η μείωση της εξάρτησης από τους υδρογονάνθρακες, η ενεργειακή πολιτική με κρατικές και υπερεθνικές παρεμβάσεις, αφού μέχρι σήμερα οι αγορές δεν προστάτεψαν το περιβάλλον, η ενίσχυση της έρευνας για μη ρυπογόνο ενέργεια, ο ενεργότερος ρόλος των ΜΜΕ.

Κυρίως όμως οφείλουμε να αλλάξουμε την ιδεολογία μας απέναντι στο περιβάλλον. Οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε όλοι ότι δε χωρεί πια καμιά ελαστικότητα στα θέματα αυτά. Ούτε από τους με την ευρύτερη έννοια κρατικούς φορείς, ούτε από τους πολίτες, οι οποίοι πρέπει να εκδηλώσουν τη διαμαρτυρία τους για όποια επιβάρυνση της φύσης συναντούν και να απαιτούν δράση και ετοιμότητα από αυτούς που είναι επιφορτισμένοι να το κάνουν. Το περιβάλλον, σήμερα, δεν είναι μία προτεραιότητα, είναι η πρώτη προτεραιότητα. Κι αυτό πρέπει να εκφραστεί με πολιτική και ατομική πρωτοβουλία.

Κηρύσσω την έναρξη του Συνεδρίου σας με την ελπίδα ότι θα φέρει πιο κοντά σε θέματα περιβάλλοντος τις χώρες της Μεσογείου και την ευρύτερη περιοχή μας. Ότι θα δείξει δρόμους, ώστε ο περιβαλλοντικός σεβασμός και η ενεργειακή ασφάλεια να μη θεωρούνται ασύμβατα αγαθά. Ότι θα συμβάλλει στην κατανόηση της κρισιμότητας της κατάστασης.

Με την ελπίδα, ότι θα προβάλλει λύσεις που θα υπερβαίνουν το ατομικό εγώ για τη σωτηρία των κοινωνιών μας. Λύσεις που θα δείξουν ότι έχουμε ακόμη την ιδιότητα που ουσιαστικά ορίζει την ανθρώπινη υπόσταση, αυτή της υποταγής του πρόσκαιρου κέρδους στη διαχρονική σωτηρία του είδους μας και του πολιτισμού μας

Ομιλία στην έναρξη του Συνεδρίου «Ενεργειακή ασφάλεια και κλιματική αλλαγή» που διοργάνωσε το Athens-summit 2008 στις 5 Μαΐου 2008.